
Z KALENDARZA HISTORYCZNEGO

*Anna Knocińska
GSW Milenium*

W 55 rocznicę działalności najstarszej placówki poradnictwa psychologiczno-pedagogicznego w Poznaniu

W 2012 r. minęła 55 rocznica działalności najstarszej w Poznaniu placówki poradnictwa psychologiczno-pedagogicznego. Mowa o Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej dla Dzieci i Młodzieży ze Specjalnymi Potrzebami Edukacyjnymi, znajdującej się obecnie przy ul. 28 Czerwca 1956 r. nr 296/298. Jej początki sięgają roku 1957, kiedy staraniem władz szkolnych oraz poznańskiego środowiska akademickiego utworzono Poradnię Psychologiczną w Poznaniu¹.

Głównym organizatorem i pierwszym kierownikiem poznańskiej poradni był dr Bolesław Hornowski, docent w Katedrze Psychologii². Po dwóch latach, w 1959 r., jej kierownictwo objęła dr Barbara Rosemann. Prowadziła poradnię, pomimo różnych zmian organizacyjnych, przez kolejnych czternaście lat.

Działalność Poradni Psychologicznej w Poznaniu regulowało *Zarządzenie Ministra Oświaty z 16 kwietnia 1958 r. w sprawie utworzenia poradni psychologicznych*³. Podstawowym celem jej funkcjonowania była „preorientacja” i poradnictwo zawodowe, choć pełniła również funkcje badawcze i szkoleniowe. Pracownicy poradni zobowiązani byli popularyzować wiedzę o zawodach wśród uczniów i rodziców, a także prowadzić psychologiczne badania przydatności poszczególnych kandydatów do zawodu. Poradnia psychologiczna nie zajmowała się jednak kierowaniem do pracy, a tylko kwestią wyboru szkoły i zawodu. Ze względu na ograniczone możliwości placówki badania przydatności

¹ Placówkę utworzoną w 1957 r. nazywano także: Poradnią Psychologiczno-Zawodową, Wojewódzką Poradnią Psychologiczną oraz Poradnią Zawodową dla Młodzieży; zob. J. Hellwig, *Poradnie wychowawczo-zawodowe w województwie poznańskim 1958–1978*, w: *Poradnictwo wychowawczo-zawodowe w systemie oświaty i wychowania*. Materiały z konferencji wieńczącej XX-lecie poradnictwa wychowawczo-zawodowego w województwie poznańskim 23 X 1978 r., Poznań 1979, s. 64 i 76.

² Ibidem, s. 64.

³ Dz. Urz. Min. Ośw. 1958, nr 6, poz. 65.

zawodowej nie były obowiązkowe dla każdego ucznia, lecz przeprowadzano je tylko gdy zachodziła taka potrzeba. Obszar działania Poradni Psychologicznej w Poznaniu obejmował bowiem całe województwo poznańskie. Z czasem władze oświatowe starały się zwiększyć jej zasięg oddziaływania powołując w 1961 r. filię poradni w Kole⁴.

W tamtym czasie Poradnia Psychologiczna w Poznaniu z filią w Kole była jedyną placówką założoną i bezpośrednio podległą władzom szkolnym w województwie poznańskim⁵. Od grudnia 1964 r. zlokalizowana była w pomieszczeniach na drugim i trzecim piętrze kamienicy przy ul. 27 Grudnia 19 (fot. 1)⁶. W wyniku zmian organizacyjnych, mających na celu rozbudowę, ujednoczenie i centralizację sieci poradnictwa wychowawczo-zawodowego⁷ z dniem 1 lutego 1967 r. pierwsza oświatowa poradnia została przekształcona w Okręgową Poradnię Wychowawczo-Zawodową (OPWZ). Jednocześnie powierzono jej funkcje koordynacyjne na terenie Kuratorium Okręgu Szkolnego Poznańskiego⁸. Do roku 1975, gdy przeprowadzono w kraju reformę administracyjną, OPWZ w Poznaniu koordynowała pracę 36 jednostek na terenie Wielkopolski: 29 poradni powiatowych, 6 poradni miejskich i 1 filię poradni okręgowej.

W okresie zmian zachodzących w poradnictwie, tj. w roku 1972, dyrektor poradni okręgowej dr Barbara Rosemann przeszła do pracy w Instytucie Psychologii. Wówczas na stanowisku zastąpił ją mgr Jan Wojtaszek⁹.

Działalność Okręgowej Poradni Wychowawczo-Zawodowej w Poznaniu regulowały kolejne zarządzenia Ministra Oświaty¹⁰. Poza realizacją zadań diagnostycznych, postdiagnostycznych i profilaktycznych, przypisanych wszystkim poradniom, do jej zadań statutowych należało również opracowywanie materiałów metodycznych, współorganizacja i pomoc w szkoleniach nauczycieli, doskonalenie kadry poradni terenowych, prowadzenie prac badawczych nad formami i metodami poradnictwa wychowawczo-zawodowego.

W połowie roku 1975, w wyniku zmian administracyjnych kraju, była poradnia okręgowa stała się Wojewódzką Poradnią Wychowawczo-Zawodową (WPWZ). Jej dyrektor, upoważniony przez Kuratora Oświaty i Wychowania w Poznaniu, podejmował decyzje o kształcie sieci poradnictwa w nowym województwie poznańskim, wydawał poszczególnym placówkom orzeczenia organizacyjne, ustalał zakres ich działania, a także powoły-

⁴ Źródła wywołane: wywiad z dn. 16.07.2009 r. z Marianem.

⁵ *Zestawienie – Liczba poradni przy K.O.S. i TPD, AZG TPD*, sygn. I 37/9.

⁶ Pismo Dyrektora OPWZ w Poznaniu z dn. 21.09.1973 r. do KOSP w sprawie lokalu poradni, APP, Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w Poznaniu 1950–1970, sygn. 3978, s. 157–158.

⁷ *Zarządzenie Ministra Oświaty z dnia 1 sierpnia 1964 r. w sprawie organizacji poradni wychowawczo-zawodowych* (Dz. Urz. Min. Ośw. 1964, nr 10, poz. 108).

⁸ J. Hellwig, *Poradnie wychowawczo-zawodowe...*, s. 77.

⁹ Źródła wywołane: wywiad z dn. 16.09.2008 r. z Janem Wojtaszkiem.

¹⁰ *Zarządzenie Ministra Oświaty z dnia 1 sierpnia 1964 r. w sprawie organizacji poradni wychowawczo-zawodowych* (Dz. Urz. Min. Ośw. 1964, nr 10, poz. 108); *Zarządzenie Ministra Oświaty i Szkolnictwa Wyższego z dnia 21 września 1968 r. w sprawie organizacji i działalności poradni wychowawczo-zawodowych* (Dz. Urz. Min. Ośw. i Szkol. Wyż. 1968, nr B–12, poz. 102); *Zarządzenie Ministra Oświaty i Wychowania z dnia 14 czerwca 1973 r. w sprawie organizacji i działalności poradni wychowawczo-zawodowych* (Dz. Urz. MOiW 1973, nr 11, poz. 89).

Fot. 1. Budynek przy ul. 27 Grudnia 19 w Poznaniu, w którym mieściła się Okręgowa Poradnia Wychowawczo-Zawodowa. Źródło: Zbiory własne autorki

wał filie przy istniejących już placówkach¹¹. Do roku 1989 w ramach tworzonej i nadzorowanej przez niego sieci funkcjonowało: 1 poradnia wojewódzka, 7 poradni poznańskich, 12 miejsko-gminnych poradni terenowych, 6 filii oraz 2 wydzielone jednostki o specyficznym zakresie pracy: Gabinet Orientacji Zawodowej i Pracownia Psychologii Szkolnej. W drugiej połowie lat osiemdziesiątych dyrektora mgr. Jana Wojtaszka zmienił na kilka lat dr Zenon Krążyński, następnie w 1989 r. na krótko mgr Jacek Szambelan, a zaraz po nim mgr Zygfryd Klaus.

Działalność WPWZ aż do roku 1993 opierała się głównie o wytyczne statutu z 1973 r. Podstawowymi kierunkami działalności były: poradnictwo wychowawcze oraz orientacja i poradnictwo zawodowe. Natomiast szczegółowy zakres zadań i form ich realizacji stopniowo był rozszerzany. Poradnia wojewódzka niezmiennie sprawowała nadzór merytoryczny nad realizacją zadań przez placówki terenowe. Ponadto prowadziła działalność

¹¹ Zarządzenie Kuratora Oświaty i wychowania w Poznaniu z dnia 05.08.1975 r. w sprawie zakresu działania Wojewódzkiej Poradni Wychowawczo-Zawodowej, AZ PPP-S w Poznaniu; Okólnik Dyrektora Wojewódzkiej Poradni Wychowawczo-Zawodowej w Poznaniu z dnia 15 VIII 1975 r. w sprawie zasięgu działania miejskich i gminnych poradni wychowawczo-zawodowych, AZ PPP-S w Poznaniu.

szkoleniową, wydawniczą oraz innowacyjno-badawczą. Jej pracownicy podejmowali również szereg działań pozastatutowych, m.in. brali udział w nagraniach audycji w Polskim Radio, w dyskusyjnym forum „Głosu Wielkopolskiego” oraz obsługiwali Telefoniczną Informację Zawodową¹².

Przemiany ustrojowe w Polsce, zachodzące po roku 1989, przyniosły zmiany także dla poradnictwa, a w tym poradni wojewódzkiej w Poznaniu. Z dniem 20 września 1993 r. poradnie wychowawczo-zawodowe województwa poznańskiego Kurator Oświaty w Poznaniu przekształcił w poradnie psychologiczno-pedagogiczne (PPP)¹³. Natomiast na bazie dotychczasowej WPWZ w Poznaniu (przeniesionej w 1991 r. do budynku przy ul. 28 Czerwca 1956 r. nr 296/298 – fot. 2) utworzono Ośrodek Diagnostyki i Terapii Psychologiczno-Pedagogicznej dla Dzieci i Młodzieży Niepełnosprawnej (ODiTPP), funkcjonujący na prawach poradni psychologiczno-pedagogicznej¹⁴. Koncepcję jego działalności tworzył ówczesny dyrektor mgr Z. Klaus.

Ośrodek Diagnostyki i Terapii Psychologiczno-Pedagogicznej dla Dzieci i Młodzieży Niepełnosprawnej w Poznaniu, działający jako poradnia specjalistyczna¹⁵, zajmował się przede wszystkim dziećmi z uszkodzeniami słuchu, wzroku i porażeniem mózgowym z szeroko pojmowaną normą intelektualną. Przyjmowano jednak także dzieci niespełniające statutowych kryteriów, np. dzieci z zaburzeniami sprzężonymi wymagające wieloprofilowej terapii, ponieważ tylko Ośrodek zapewniał tak kompleksową pomoc na terenie województwa.

W 1996 r., po zaledwie trzech latach działalności ośrodka, zmieniono nazwę placówki na Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna dla Dzieci i Młodzieży ze Specjalnymi Potrzebami Edukacyjnymi (PPP-S)¹⁶. Kolejne zmiany przyniósł rok 1999. Zgodnie z reorganizacją administracyjno-organizacyjną w całym kraju, poznańska placówka przejęta została przez samorząd terytorialny i jej organem prowadzącym stał się Urząd Miasta. Dyrektorem poradni w 1996 r. była krótko mgr Mirosława Abreu Diaz, następnie mgr Mirosław Kaczyński, którego po dekadzie urzędowania zmieniła mgr Barbara Korzeniewska.

PPP-S kontynuowała działalność ukierunkowaną na udzielanie pomocy dzieciom i młodzieży ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, a także ich rodzicom i nauczycielom. Obejmowała opieką osoby niepełnosprawne, zwłaszcza z zaburzeniami słuchu,

¹² *Aneks do sprawozdania statystycznego GUS za rok szkolny 1980/81 [WPWZ w Poznaniu]; Sprawozdanie opisowe z działalności Wojewódzkiej Poradni Wychowawczo-Zawodowej w Poznaniu za rok szkolny 1981/82, AZ PPP-S w Poznaniu.*

¹³ *Decyzja Nr 124/93 Kuratora Oświaty w Poznaniu z dnia 9 września 1993 r. w sprawie przekształcenia poradni wychowawczo-zawodowych w poradnie psychologiczno-pedagogiczne, AZ PPP w Środzie Wlkp.*

¹⁴ *Akt likwidacji placówki publicznej nr 45/93 [z dn. 2 czerwca 1993 r., podpisany przez Kuratora Oświaty w Poznaniu Grażynę Ziółkowską], AZ PPP-S w Poznaniu; Akt założycielski placówki publicznej nr 46/93 [z dn. 3 czerwca 1993 r., podpisany przez Kuratora Oświaty w Poznaniu Grażynę Ziółkowską], AZ PPP-S w Poznaniu.*

¹⁵ *Rozporządzenie MEN z dnia 11 czerwca 1993 r. w sprawie organizacji i zasad działania publicznych poradni psychologiczno-pedagogicznych oraz innych poradni specjalistycznych (Dz. U. 1993, nr 67, poz. 322).*

¹⁶ *Decyzja Nr 57/96 Kuratora Oświaty w Poznaniu z dnia 22 sierpnia 1996 r. [w sprawie zmiany nazwy], AZ PPP-S w Poznaniu.*

Fot. 2. Siedziba Ośrodka Diagnostyki i Terapii Psychologiczno-Pedagogicznej dla Dzieci i Młodzieży Niepełnosprawnej, obecnie Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej dla Dzieci i Młodzieży ze Specjalnymi Potrzebami Edukacyjnymi w Poznaniu, przy ul. 28 Czerwca 1956 r. nr 296/298.

Źródło: Zbiory własne autorki

wzroku, uszkodzeniami centralnego i obwodowego układu nerwowego (w tym: z mózgowym porażeniem dziecięcym, upośledzeniem umysłowym, zaburzeniami komunikacji językowej o podłożu psychoneurologicznym, przepukliną oponowo-rdzeniową)¹⁷. Pomimo podejmowania ograniczonej problematyki istniało zapotrzebowanie na prowadzoną przez nią działalność.

W okresie 2001–2012 poradnia szczególnie często musiała dostosowywać swoją działalność do zmieniających się oświatowych aktów prawnych. Musiała wpisywać się w założenia reformowanego systemu pomocy psychologiczno-pedagogicznej z lat 2001–2003¹⁸, zakładającego większą swobodę organizacyjną, interdyscyplinarność i ponadre-

¹⁷ Pismo Dyrektora PPP-S w Poznaniu z dnia 28.11.2006 r. do Urzędu Miasta Poznania z informacją o działalności poradni, AZ PPP-S w Poznaniu.

¹⁸ Zob. *Rozporządzenie MEN z dnia 15 stycznia 2001 r. w sprawie szczegółowych zasad działania publicznych poradni psychologiczno-pedagogicznych i innych publicznych poradni specjalistycznych oraz ramowego statutu tych poradni* (Dz. U. 2001, nr 13, poz. 109); *Rozporządzenie MENiS z dnia 11 grudnia 2002 roku w sprawie szczegółowych zasad działania publicznych poradni psychologiczno-pedagogicznych, w tym publicznych poradni specjalistycznych* (Dz. U. 2003, nr 5, poz. 46); *Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodo-*

sortowość działań, zwłaszcza na poziomie samorządu terytorialnego. W roku 2010 ponownie zdefiniowano jej zadania i miejsce w systemie pomocy psychologiczno-pedagogicznej¹⁹. Po raz kolejny rozszerzono katalog realizowanych przez nią zadań, zaznaczając że nie jest on zamknięty, ponieważ oferta poradni musi odpowiadać na konkretne zapotrzebowanie środowiska, powinna być spójnym elementem lokalnego systemu wsparcia. Szczególny nacisk został położony na ścisłą współpracę z rodzicami, przedszkolami, szkołami i innymi placówkami świadczącymi pomoc psychologiczno-pedagogiczną.

W roku 2012 Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna dla Dzieci i Młodzieży ze Specjalnymi Potrzebami Edukacyjnymi funkcjonowała nadal jako poradnia specjalistyczna, ukierunkowana na specyficzny, jednorodny charakter problemów. Swoją ofertę pomocy zwracała do dzieci i młodzieży niepełnosprawnej, szczególnie dzieci z uszkodzeniami słuchu, wzroku, narządów ruchu i z upośledzeniem umysłowym; a także do ich rodziców i nauczycieli.

Jak wspomniano we wstępie, rok 2012 był dla PPP-S szczególnie. Minęło wówczas 55 lat od momentu rozpoczęcia działalności pod nazwą Poradnia Psychologiczna w Poznaniu. Placówka podlegała przez te lata licznym reformom administracyjnym, oświatowym, systemu pomocy psychologiczno-pedagogicznej. Czterokrotnie nadawano nową nazwę poradni, wiele razy definiowano zakres zadań, nieustannie je poszerzając; zmieniały się organy prowadzące, dyrektorzy, obszar oddziaływania. Niezaprzeczalnie jednak zawsze pełniła niezwykle istotną funkcję wobec dzieci i młodzieży objętych jej opieką – udzielała pomocy.

wej i Sportu z dnia 11 grudnia 2002r. w sprawie ramowego statutu publicznej poradni psychologiczno-pedagogicznej, w tym publicznej poradni specjalistycznej (Dz. U. 2002, nr 223, poz. 1869); Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 7 stycznia 2003 r. w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach (Dz. U. 2003, nr 11, poz. 114); Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 29 stycznia 2003 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie orzekania o potrzebie kształcenia specjalnego lub indywidualnego nauczania dzieci i młodzieży oraz szczegółowych zasad kierowania do kształcenia specjalnego lub indywidualnego nauczania (Dz. U. 2003, nr 23, poz. 192) i inne.

¹⁹ Zob. *Rozporządzenie MEN z dnia 17 listopada 2010 r. w sprawie szczegółowych zasad działania publicznych poradni psychologiczno-pedagogicznych, w tym publicznych poradni specjalistycznych (Dz. U. 2010, nr 228, poz. 1488); Rozporządzenie MEN z dnia 17 listopada 2010 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie ramowego statutu publicznej poradni psychologiczno-pedagogicznej, w tym publicznej poradni specjalistycznej (Dz. U. 2010, nr 228, poz. 1492); Rozporządzenie MEN z dnia 17 listopada 2010 r. w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach (Dz. U. 2010, nr 228, poz. 1487); Rozporządzenie MEN z dnia 17 listopada 2010 r. w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowywania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych oraz niedostosowanych społecznie w specjalnych przedszkolach, szkołach i oddziałach oraz w ośrodkach (Dz. U. 2010, nr 228, poz. 1489); Rozporządzenie MEN z dnia 17 listopada 2010 r. w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych oraz niedostosowanych społecznie w przedszkolach, szkołach i oddziałach ogólnodostępnych lub integracyjnych (Dz. U. 2010, nr 228, poz. 1490); Rozporządzenie MEN z dnia 17 listopada 2010 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów w szkołach publicznych (Dz. U. 2010, nr 228, poz. 1491).*